elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Az oktatási innovációk és az iskolák eredményességének komplex összefüggésrendszere a szervezeti viselkedés és a külső környezeti tényezők függvényében

Horváth László

Dobrova Zita

„Ez az előadás „A helyi innovációk keletkezése, terjedése és rendszerformáló hatása az oktatási ágazatban” („Innova kutatás” - OTKA/NKFIH azonosító: 115857) c. kutatás eredményeinek felhasználására épül”

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Bevezetés

- Innováció fontos szerepet játszik a társadalmi-gazdasági fejlődésben (Fagerberg, 2013)
- Oktatás kettős szerepe: támogatja a különböző ágazatokban az innovációs folyamatokat és önmaga is terepe ezeknek a jelenségeknek
- Innováció (Oslo-kézikönyv): egy új vagy továbbfejlesztett termék vagy folyamat, amely jelentősen eltér az adott egység korábbi termékeitől vagy folyamataitól (OECD, 2018)
- Fókusz
  - a mindennapi működés keretében megvalósuló, innovatív munkatevékenységek (Melkas és Harmaakorpi, 2012),
  - munkavállalók által kezdeményezett, munkahelyi innováció (Høyrup, 2012; NESTA, 2007)

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Problémafelvetés

- Institucionalista szervezeti megközelítés: környezet szerepének hangsúlyozása a szervezeti viselkedés megértésében
  - Környezeti nyomás → szervezet megváltoztathatja struktúráját, magatartását, hogy hozzáigazítsa ezeket a változásokhoz, ezzel biztosítva legitimációját és túlélési esélyét (Szolár, 2009)
- Szervezeti reziliencia: egy szervezet adaptivitási kapacitása, amelynek segítségével megfelelő tanulási-fejlődési válaszokat tud adni a felmerülő válságokra (Rahi, 2019)
  - Pozitív kapcsolat a szervezeti innováció és a szervezeti reziliencia között (Alias et al, 2019)

Jelen kutatás arra a kérdésre keresi a választ, hogy a szervezet által észlelt külső tényezők, a szervezet viselkedése hogyan hatnak a szervezet innovációs aktivitására, ezen keresztül az eredményességére.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

A kutatás háttere

- OTKA (115857) által finanszírozott „Helyi-intézményi oktatási innovációk keletkezése, terjedése és rendszerformáló hatása” c. (Innova) kutatás
- 2. adatfelvételi kör (2018 tavasz)
  - 1619 köznevelési intézmény vezetője (6,8%-os válaszadási arány)
- A vizsgálatba bevont változók
  - *Szervezeti változásokat leíró változók*
  - Innovációs területek
  - Innováció mögött meghúzódó motivációs tényezők
  - Innováció terjedését leíró változók
    - 7.12 - Érdeklődő kollégák más szervezetektől megkerestek minket, hogy az általunk alkalmazott eredményes megoldásokról tájékozódjanak.
    - 7.11 - A média tudósított az újításunkról.
    - 7.10 - Valaki más átvette a mi újításunkat.

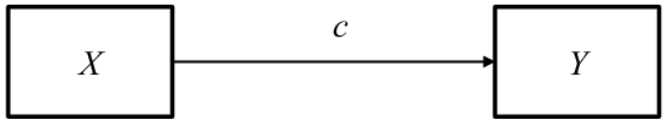
  + 2017-es Országos Kompetenciamérési tesztpontszámok (szövegértés)

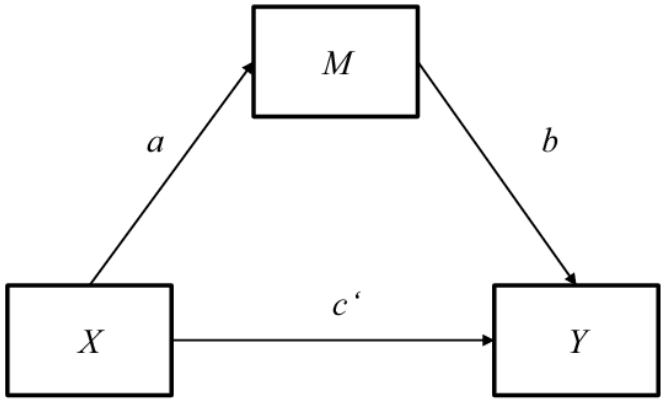
Szervezeti változásokat leíró változók

SZERVEZETI VÁLTOZÁSOK	Diákokkal kapcsolatos kihívások növekedése (szervvalt1_diakkihiv)	Emberi erőforrás mennyiségének és minőségének növekedése (szervvalt2_hr)	Intézményi átszerveződés (szervvalt3_intatszerv)
13.8 - A hátrányos helyzetű tanulók, hallgatók, gondozottak arányának jelentősebb növekedése	0.760		
13.9 - A tanulók, hallgatók, gondozottak felkészültségének jelentősebb romlása	0.723		
13.2 - Az igénybevevők (tanulók, hallgatók, gondozottak) létszámának jelentősebb csökkenése	0.654		
13.4 - A munkatársak létszámának jelentősebb csökkenése	0.619		
13.10 - Az intézmény/szervezet pénzügyi helyzetének jelentősebb romlása	0.368		
13.3 - Az igénybevevők (tanulók, hallgatók, gondozottak) létszámának jelentősebb növekedése		0.772	
13.5 - A munkatársak létszámának jelentősebb növekedése		0.734	
13.6 - A munkatársak felkészültségének jelentősebb változása		0.471	
13.12 - Az intézmény/szervezet fenntartójának, tulajdonosának megváltozása			0.746
13.1 - Az intézmény/szervezet jelentősebb átszervezése			0.604
13.7 - Az intézmény/szervezet kapcsolódása valamilyen hálózathoz, partnerségi kapcsolatrendszerhez		0.317	0.483
13.11 - Az intézmény/szervezet vezetésének kicserélődése			0.469

A kutatás hipotézisei

- (1) Különböző mintázatok azonosíthatók az oktatási intézmények innovációs aktivitásában
  - Lineáris regresszió-elemzési sorozat az innovációtípusok és az innovációt kiváltó motivációs tényezők között
- (2) Az oktatási intézmények innovációs aktivitása (innováció terjesztése) mediálja a különböző környezeti tényezők hatását az (kompetenciamérési pontszámokkal mért) eredményességre.
  - Mediátor elemzés: egy független és egy függő változó közötti kapcsolat megfigyelése egy harmadik (mediátor) változó bevonásával

X: predictor variable
M: mediator
Y: outcome variable

a: effect of *X* on *M*
b: effect of *M* on *Y*

ab: indirect effect of *X* on *Y*
c‘: direct effect of *X* on *Y*

c: total effect of *X* on *Y*
$= ab + c‘$

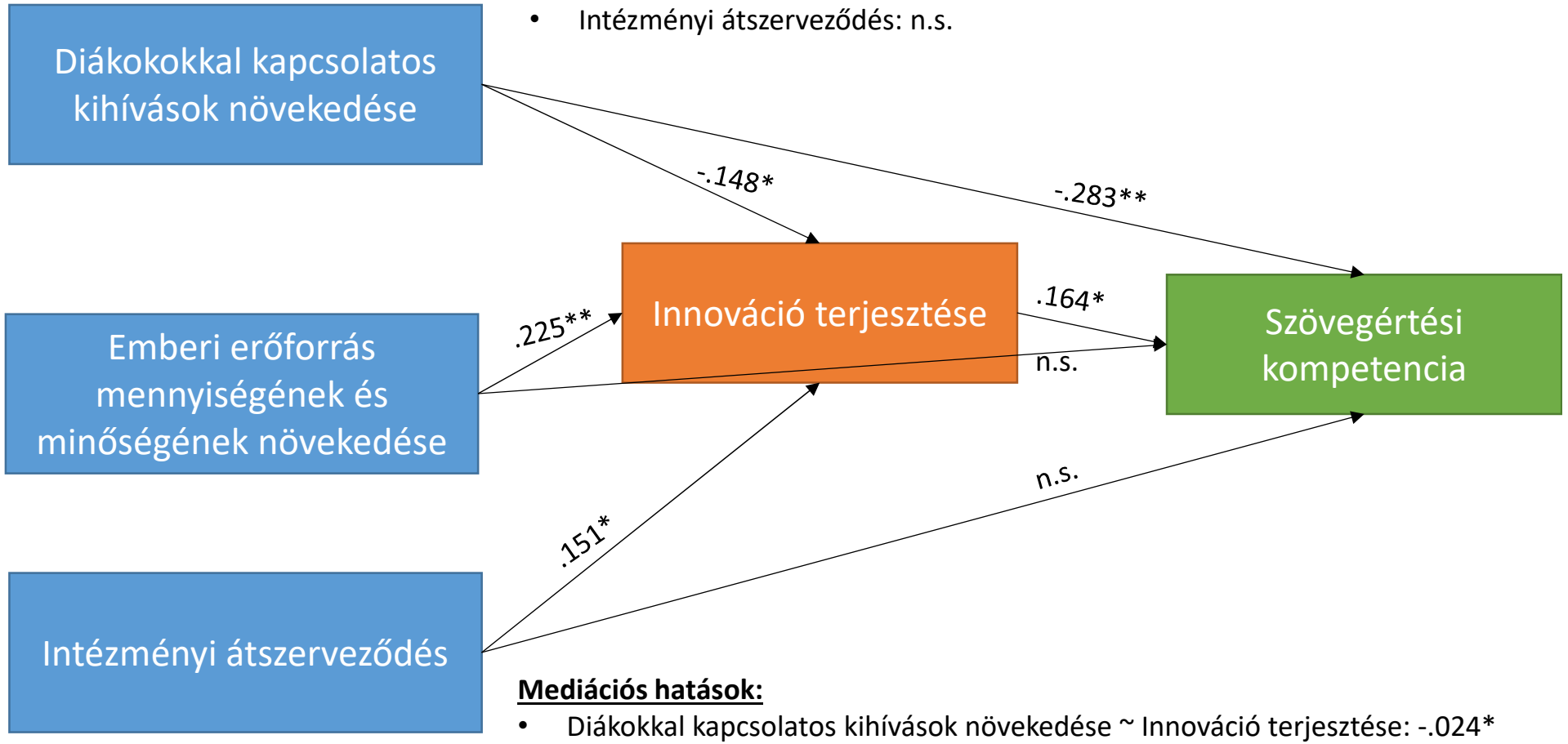
Mi motiválja az egyes területeken az innovációk keletkezését?

	Overall Model Test	R^2	Problémára való reakció	Külső ösztönzés, elvárás	Más kollégák sikeres gyakorlata inspirálta	Továbbképzés alapján	Vonzó megközelítés átvétele másoktól	Hálózati tagság	Véletlen
Tanórák tervezéséhez, megvalósításához kapcsolódó módszerek és eszközök	F (7,1447) = 90.211; p < .001	.300	.229**	.074*	.082*	.257**	n.s.	n.s.	n.s.
Diákok teljesítményének értékelése, mérése	F (7,1445) = 50.501; p < .001	.193	.129**	.124**	n.s.	.174**	n.s.	n.s.	n.s.
Tanórákon kívüli tevékenységek	F (7,1431) = 61.996; p < .001	.229	.260**	.075*	.099*	n.s.	n.s.	n.s.	.062*
Technikai eszközök használata az oktatásban	F (7,1446) = 58.147; p < .001	.216	.183**	.127**	n.s.	.156**	n.s.	.064*	.076*
A szervezet belső működése	F (7,1432) = 69.771; p < .001	.251	.160**	.103**	.088*	.106*	.070*	.114**	.070*
A szervezet működését érintő technikai megoldás	F (7,1448) = 58.998; p < .001	.218	.147**	.164**	n.s.	.102*	.080*	.058*	n.s.
Partnerekkel, igénybevevőkkel való külső kapcsolat	F (7,1443) = 63.675; p < .001	.232	.157**	.147**	n.s.	.116**	.099*	.098**	n.s.
A diákok kompetenciáinak eredményesebb fejlesztése	F (7,1438) = 80.838; p < .001	.279	.216**	.094**	.078*	.197**	n.s.	.054*	n.s.
A tehetségek gondozása	F (7,1440) = 53.322; p < .001	.202	.249**	n.s.	.067*	0.74*	n.s.	.145**	n.s.
A hátrányos helyzetűek oktatása	F (7, 1439) = 51.972; p < .001	.198	.276**	.110**	n.s.	.136**	n.s.	n.s.	n.s.

elte | ppk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Teljes hatás:

- Diákokkal kapcsolatos kihívások növekedése: -.307**
- Emberi erőforrás mennyiségének és minőségének növekedése: .102*
- Intézményi átszerveződés: n.s.

Mediációs hatások:

- Diákokkal kapcsolatos kihívások növekedése ~ Innováció terjesztése: -.024*
- Emberi erőforrás mennyiségének és minőségének növekedése ~ Innováció terjesztése: .037*
- Intézményi átszerveződés ~ Innováció terjesztése: .025*

Összegzés

- Különböző típusú innovációkat különböző típusú motivációs tényezők hívnak életre (pl. hátrányos helyzetűek oktatása kapcsán tipikusan valamilyen problémára reagálnak)
- Szervezeti változások alapvetően befolyásolják az innovációk terjesztését és a tanulói eredményességet is (szövegértési kompetencia)
  - Kimutatható az innováció terjesztésének mediátor hatása a szervezeti változások és a tanulói eredményesség viszonylatában (bár ez elhanyagolható)
  - Pozitív HR változás alapvetően pozitív, a diákokkal kapcsolatos kihívások növekedése alapvetően negatív befolyással bír (←→ *időbeli folyamatok*!)
- Innovációs aktivitás környezeti-függősége/befolyásoltsága

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Intézet

Köszönjük a figyelmet!

ppk.elte.hu